

איש לרעהו

לקט אמרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
מגדולי ישראל,
על מדות טובות
שנבאיות
לאהבת הזולת,
הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
© אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש כא כסלו תשס"ח שבת - ירושלים 4:00 תל-אביב 4:14 חיפה 4:03 מוצ"ש - ירושלים 5:15 תל-אביב 5:16 חיפה 5:14

פרשת וישב

איסור הלבנת פנים

שלא להלבין פני חברו ברבים !

נלמד מהפסוק: "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר" (פרק לח-כה)

ופירש רש"י: לא רצתה להלבין פניו לומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו. אמרה: אם יודה מעצמו יודה, ואם לאו, ישרפוני ולא אלבין פניו. מכאן אמרו (סוטה י, ב"מ נט.) נוח לו לאדם שיפילוהו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים.

יש לדון: האם מותר לאדם להלבין פני חברו ולביישו, מתוך כוונה לטובת חברו, שרוצה בזה להמתיק מעליו דינים קשים ולכפר עוונותיו, שכידוע אין כמו עלבון ובזיון כדי לזכך את האדם ולטהרו מעוונותיו ומועיל יותר מכל הסיגופים והתעניות (כפי שהארכנו רבות בנושא זה) ובמיוחד כאשר המבייש עצמו אינו מקפיד שיעשו גם לו כן. האם מותר לו "לזכות" את חברו בכך שיביישו וילבין פניו?!

ואף אם נצדד לאיסור, עדיין יש לדון באופן שהחבר עצמו מתחנן ומבקש שיבזוהו וילבינו את פניו כדי לכפר עוונותיו, האם רשאים לעשות רצונו מצד "ואהבת לרעך כמוך" שהרי גם המבייש היה רוצה בכך לעצמו [ובמיוחד כאשר הביוש קל יותר כאשר הוא מרצונו ועפ"י בקשתו] וכמו שמצינו בגמרא (סנהדרין פד:) שמתור לבן להקיז דם לאביו משום שנאמר "ואהבת לרעך כמוך" ופירש רש"י: לא הוזהרו ישראל מלעשות לחבריהם אלא דבר שאינו חפץ לעשות לעצמו. (נשמח לקבל את חוות דעתם של קוראינו הנכבדים בענין זה).

בספר חשוקי חמד הביא הגר"י זילברשטיין שליט"א שאלה בענין מלמד שהנהיג בכיתתו, שכל תלמיד המאחר לבוא לכיתה, אחת דינו לעמוד בצד ולהתבזות כך בפני כל ילדי הכיתה, האם צודק בהנהגתו זו? האם אין בכך חשש לאיסור החמור של הלבנת פני התלמיד ברבים?!

והשיב הרב זילברשטיין, שכדי לחנך את התלמידים מותר לו לביישם. וראיה לכך מהמבואר בגמרא (פסחים פב.) שראש המעמד היה מעמיד את הטמאין על שער המזרח כדי לביישן [על שלא נזהרו מלהטמא]. וכך בענינינו, מותר לבייש את התלמידים שלא יפגעו. כאן חשוב להדגיש כי אין לבייש על עבירה שעבר, וכל ההתר לבייש הוא כדי לגרום שלא יחטא בעתיד [וכך כתב בהגהות המהרש"ם, בפסחים שם, שזו היתה מטרת ביוש הטמאים].

בדומה לזה מובא ברמב"ם (פ"ד מהלכות תלמוד תורה הלכה ה:): "אבל אם ניכר לרב שהם מתרשלין בדברי תורה ומתרפין עליהן, ולפיכך לא הבינו. חייב לרגוז עליהן ולהכלימן בדברים כדי לחדדם". הרי שמותר לבייש תלמידים לצורך חינוכם.

יחד עם זאת, יש לעשות כן במלוא ההתחשבות באמרת חז"ל (אבות פ"דיב) "הי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך" וכתב הרמב"ם (שם פ"ה הלכה יב): "כשם שהתלמידים חייבין בכבוד הרב, כך הרב צריך לכבד את תלמידיו ולקרבן וכו' וצריך אדם להזהר בתלמידיו ולאהבם שהם הבנים המהנים לעוה"ז ולעוה"ב". רק מי שאוהב ומחבב את התלמידים כך, יוכל לבייש את תלמידיו לצורך חינוך.

חשש מהלבנת פנים...

בשכונת "שערי חסד" בירושלים התגורר יהודי, מתמיד עצום, ושמו רבי יוסף שימשלביץ זצ"ל. תלמיד חכם וצדיק מופלא היה והקפיד במיוחד שלא להלבין פני אדם באשר הוא.

פעם אירע שאברך צעיר, שהיה מחונן בקול ערב, חפץ מאוד לעבור לפני התיבה בימים נוראים. כיבדו הגבאי לעבור לפני התיבה בתפלת מוסף של שבת קודש. וכאשר השמיע את ה"קדושה" האריך מעט בסילסוליו...

רבי יוסף שהתפלל אף הוא במנין זה, היה חסר סבלנות. הן הזמן קצר, עליו עוד ללמוד הרבה, וכאן עומד לו אברך צעיר ומאריך בחזנות. מה עשה רבי יוסף? הוא ניגש אליו נגע בכתפו והשמיע אנחה: "נו..." הבין החזן שרבי יוסף אינו מרוצה. הוא הזדרז ומיהר לסיים את התפלה.

מקץ שעה קלה הבחין האברך, שכבר היה בביתו, כיצד רבי יוסף הקשיש משתרך בכבידות לעבר ביתו כששני גבאים מסייעים על ידו. בקושי עולה מדריגות. מיהר האברך לפתוח את הדלת, ובעודו מתפלא לנוכח הביקור הבלתי צפוי, הזדעק רבי יוסף בקול מתחנן: "אנא הצילו מחלו לי!" התברר כי רבי יוסף חשש שמא עבר ח"ו על מלבין פני חברו ברבים, ולא מצא מרגוע לנפשו עד שטרח במסירות להגיע לביתו של האברך ולבקש סליחתו.

שאל אביך ויגדך

מעלה נשגבה להודות על האמת בפני הזולת אף אם מתבזה על ידי כן!

נלמד מהפסוק: "ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני" (פרק לה-כו)

ואמרו חז"ל יהודה הודה ולא בוש, מה היה סופו? נחל חיי העולם הבא (סוטה ז:). כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "יהודה אתה יודוך אחיך" - מקרא זה לא אמרו אלא כנגד צדיקים שכובשים את יצרם ומודים במעשיהם, שכל המודה במעשיו זוכה לחיי העולם הבא (מד"ר). עוד אמרו חז"ל: יוסף שקידש שם שמים בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה שנאמר (תהלים סא) "עדות ביהוסף שמו" יהודה שקידש שם שמים בפרהסיא זכה ונקרא כולו על שמו על הקב"ה (סוטה י:).

בהרבה מקומות בש"ס מצינו שהתנאים והאמוראים הודו וחזרו להורות כדברי חבריהם, וכפי שמצינו מספר מקומות על בית הלל ובית שמאי שכידוע נחלקו הרבה, כדברי חז"ל (עירובין ט:): שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אמרו הלכה כמותנו והללו אמרו הלכה כמותנו עיי"ש. ואעפ"כ מדגישים חז"ל במספר מקומות "חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי" (יעוין בגיטין מא: וביבמות קטז:) וכן במשניות סדר טהרות מנו ארבעה דברים שחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי (כלים פ"ט מ"ב. אהלות פ"ה מ"ג).

יתירה מזו מבואר בגמרא (יבמות יד:) שאף שנחלקו בית שמאי ובית הלל בדינים שאיסור עריות תלו בהם, ואשר לפי השיטה שהאשה מותרת, הרי לשיטה החולקת, האשה אסורה באיסור ערוה. אעפ"כ "לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי, ללמדך שחיבה ורעות נוהגים זה בזה, לקיים מה שנאמר האמת והשלום אהבו".

ונראה בביאור הענין: כי החפץ בניצחונו על רעהו, אף כי ברור לו שהצדק עם רעהו, בכל זאת לא יודה על האמת כי אוהב את הניצחון. ומאידך, גם אם הוא אוהב את השלום, פעמים ישקר ויודה לרעהו, אף שברור לו כי הצדק עמו. משני אלו לו תצא האמת לאור. ואולם לא כן נהגו בית שמאי ובית הלל. הם חתרו רק להוציא את האמת לאור. הוא שנאמר עליהם "האמת והשלום אהבו". כלומר הם אהבו את שניהם יחדיו, גם את האמת וגם את השלום. על כן לא היססו להודות אלו לאלו כשמצאו זאת לנכון למען האמת. (עפ"י אורח ישרים)

גם על רבי עקיבא הדגישו חז"ל (תענית כו.) "חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי בן עזאי". וכן בגמרא (חולין לב.) "הודה רבי עקיבא לרבי ישבב". ועוד (שם קכח:). חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי רבי יהודה [אף שרבי יהודה היה תלמידו]. בכך רצו חז"ל ללמדנו עד כמה היתה האמת אהובה על רבותינו שכאשר נוכחו כי דברי החולק טובים מדבריהם הודו לו וחזרו לומר כמוהו.

הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, תמה והשתומם (בספרו דעת תורה - יוחי) על מה שרואים מדברי חז"ל כי "הודאה על האמת" אינה נובעת רק ממדת הגבורה, כפי שמבינים אנו בפשטות, אלא תתכן ממדת החכמה לבדה. שהרי שנינו באבות (פ"ה מ"ז) אחד משבעה דרכים שבחכם הוא "מודה על האמת", משמע שמצד החכמה לבדה, גם מבלי כל עזר של יראה, מודה הוא על האמת. ולכאורה, הרי כפי ההודות על האמת נתקלים עם מדות שונות וצריכים גבורה רבה לשבור רצונותינו. ואיך אפשר לאוות זאת בחמה לבדה!?

"אם טעיתי עלי לחזור בי"...

את הדברים המאלפים שלפנינו, כתב בעל ה"חתם סופר", ובהם באה לידי ביטוי מדריגתו הנשגבה בדקדוק האמת. כך כתב החתם סופר:

"**צריך** אני להודיע מאיזה טעם אני פוסק, כדי שאם יבדוק אחרי וימצא טעות, שאחזור ואומר, דברים שאמרתי לפניכם טעות הם בידי. כי כל אדם עלול לטעות. ועל כן מחוייב אני להודיע טעמי ונימוקי... אך אם טעיתי עלי לחזור בי"...

"**זזה** לי ארבעים שנה תודה לה' יתברך, שלא אירע לי אלא שתי פעמים. פעם אחת החזירני הגאון רבי זלמן מרגליות במה שרציתי להסיק מתוספות סוף פרק "במה מדליקין" שיש לכתוב גט מדינתא, והחזירני הגאון הנ"ל והודיתי לו. ועתה כאשר זכיתי ללמוד "לולב הגזול", שבתי ועיינתי וראיתי שלא כדין הודיתי, ודברים שלי הראשונים אמיתיים..."

"**ישוב** פעם היה לי ויכוח עם הגאון רבי שמואל לנדוי וחזרתי בי, ושלא כדין הודתי, אלא הלכה כדברי הראשונים. זולת זאת לא ידעתי, תודה לה'".

חוט המשולש

"דברים שאמרתי טעות הם בידי"...

על הגאון רבי יהושע'לי מקוטנא זצ"ל (בעל ישועות מלכו) מסופר, שמעולם לא הסס להודות על טעות שטעה וכל דיבוריו והנהגותיו היו על דקדוק האמת.

בנסיעתו לארץ ישראל בשנת תרמ"ו הגיע לעיר אודיסה כדי להפליג משם באוניה לארץ ישראל. והנה באה לפניו שאלת עגונה. המדובר היה על אשה שיש לה זיקה לחובת חליצה, והמשכילים שבקהילת אודיסה הציעו לפניו את השאלה באור לא נכון בניגוד לדעת הרבנים.

מכיון שרבי יהושע מקוטנא לא ידע מרמאותם של המשכילים בצורת הצגת השאלה, פסק הגאון על שאלה זו להתר. הדבר עורר רעש גדול וסערה רבתי בין יהודי רוסיה, וכאשר חזר מארץ ישראל ועבר דרך אודיסה, התייצבו לפניו רבני העיר והעירו לו כי המשכילים הכניסו אותו לכלל טעות בענין זה.

כאשר שמע זאת הגאון מקוטנא, לא היסס אף לרגע קט, הוא זירז צעדיו לבית הכנסת המקומי בשעה שהיה מלא במתפללים, עלה על הבימה והכריז בקול ברור וחד: "רבותי! דברים שאמרתי לפניכם להורות להתר בשאלת העגונה, טעות הם בידי!"

מגדולי התורה והחסידות

קם והתוודה שגה בדבריו...

תלמידי הרב מפוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל מספרים את העובדה הבאה: הרב מפוניבז' היה נוהג בשיעוריו, מקדמת דנא, להגיב בריתחא דאורייתא על סברות חידושי ה"אחרונים", בכל מקום שהוקשה בעיניו, כדרכם של הנושאים והנותנים בפלפולא אורייתא.

והנה אירע פעם אחת באמצע השיעור שמסר הרב, שאחד התלמידים הוכיח לו מתוך הספר שחיבר אחד ה"אחרונים" כי הערתו של הרב כנגדו אינה במקומה, והצדק עם אותו מחבר.

כששמע זאת הרב מפוניבז', מיד קם והתוודה בפני כל התלמידים שאכן שגה בדבריו. ולא עוד, אלא שבעקבות מאורע חריג זה, קיבל עליו והחליף את מטבעות הלשון שהורגל בהם זה כחמישים שנה. ומכאן ואילך, בכל פעם שהוציא מפיו קושיה או פירכא על דברי המפרשים, נתמלא זהירות וחרדה, והשתמש בביטויים מלאי יראת הכבוד.

הרב מפוניבז'

להשריש את מדת האמת באופן שיהיה "תוכו כברו" ולא לדבר "אחד בפה ואחד בלב"!

נלמד מהפסוק: "וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (פרק לז"ב) וכתב רש"י: מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דיברו אחד בפה ואחד בלב. עכ"ל. וידועים דברי חז"ל: כל תלמיד שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם. ויש אומרים: נקרא נתעב (יומא עב). ואחד משלושה שהקב"ה שונאן הוא המדבר אחד בפה ואחד בלב (פסחים קיג).

המדבר "אחד בפה ואחד בלב" ש"אין תוכו כברו", הריהו גונב דעת הבריות! ולדעת רבינו יונה ז"ל, ענין זה אף חמור יותר מן הגזל עצמו, כפי שכתב בספרו (שערי תשובה שער ג - קפד) בזה הלשון: "מי שמתעה את חברו לאמר כי עשה עמו טובה או דיבר טוב עליו ולא עשה. אמרו רבותינו ז"ל (חולין צב). אסור לגנוב דעת הבריות. והנה החטא הזה חמור אצל חכמי ישראל יותר מגזל, יען וביען כי שפת שקר אשמה בה, ונתחייבנו על נדרי האמת, כי הוא מיסודי הנפש".

ידועים דברי חז"ל שמקדש ראשון חרב מפני ג' עבירות חמורות (ע"ז ג"ע, ושכ"ד) ומקדש שני חרב מפני שנאת חינם. הבדל יסודי ביניהם: בג' העבירות הטומאה נראת מבחוח. אך בשנאת חינם הטומאה מבפנים. כך טבעה של שנאת חינם: בפיו שלום את רעהו ידבר ובקרבו ישים ארבו. גם כדי להבדיל בין הטומאה והטהרה בבהמה, ישנם שני סימנים. האחד בחוץ [=מפרסת פרסה] והשני בפנים [=מעלת גרה].

מעתה, נוכל לרמוז כל זאת בלשון אמרת חז"ל (יומא ט): "טובה צפורנן של ראשונים מכריסן של אחרונים". כלומר: טוב הסימן טומאה של הראשון [=בבית מקדש ראשון] שהיה מבחוח, גלוי לעין כל. "מכריסן של אחרונים" - מהטומאה של האחרונים [=שנאת החינם בבית מקדש שני] שהיה טמון ונסתר בתוכם.

וכל כך למה? משום שכאשר הרשעות גלויה לעין כל, יודעים להזהר ולהתרחק ממנה. לא כן כאשר טמון הרשע את הטומאה בקרבו, הריהו למכשול ולאבן נגף, וגדולה הסכנה להתחבר אליו וללמוד ממנו. (עפ"י אמירה יפה)

המשל והנמשל...

על אותם אנשים שאין "תוכם כברם" שכלפי חוץ מתעטפים הם באיציטלא של צידקות. צועקים הם בתפילתם כבעלי מדריגה נשגבה, אך ליבם בל עמם. נשא הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זצ"ל את המשל הנוקב הבא:

מעשה באדם שדעתו השתבשה עליו, והוא החליט שהוא תרנגול... היה האיש מרקד בחצר ומנקר זרעונים, מנופף ב"כנפיו" ועולה לגג לפנות בוקר כדי לקרוא "קוקוריקו" רם ונישא. בני ביתו הבחינו בדאגה שגם בריאותו הגופנית הולכת ומתערערת וביקשו מפיקח אחד לשכנעו שיאכל כראוי וישן כראוי, כך יהיה סיכוי שישבו אי פעם לאיתנו.

לפנות בוקר עלה אותו "תרנגול" מיודענו, לגג, לקרוא את קריאתו, והופתע למצוא שם אדם שהקדימו. ויהי אך שרבב ה"תרנגול" את צווארו לקרוא והנה הקדימו חברו כשהוא קורא "קוקוריקו" רם וצלול, מעורר קנאה!

"הגם אתה בתרנגולים?" שאל ה"תרנגול" בחשד. "אלה מה" - השיב אותו פיקח בזלזול - "האם אתה קורא לעצמך תרנגול? הרי קולך חלוש ודק, חרפה היא לכל בני מיננו! אם ברצונך להמנות על עדת התרנגולים, עליך לאכול שלוש ארוחות ליום, לישון שמונה שעות, ואז יהיה קולך כקריאת הגבר!"

נבוך התרנגול ואמר: "אבל... מי שאוכל כבן אדם וישן כבן אדם, איך יחשב לתרנגול"?

"אגלה לך סוד" - אמר הפיקח - "פעם היה התרנגול תרנגול. אבל כיום, אין הוא חייב אלא לדעת לקרוא בקול"...

באהלי צדיקים

קוראים נכבדים! האם ידעתם?

לדעת רבינו תם, מהו סימן ההכר לדעת אם אדם מדבר מכל הלב, או רק בפה ולבו בל עמו?

מהי מעלתו ומהו שכרו של מי שפיו ולבו שוין?

על המלבין פני חברו ברבים אמרו חז"ל שאין לו חלק לעולם הבא. ואילו על הרוצח לא אמרו כן. איך יתכן שהמלבין גרוע יותר מהרוצח עצמו?

מדוע הוזקק יהודה להודות בפומבי "צדקה ממני" הרי יכל למצוא תחבולה כיצד להצילה משריפה מבלי שיתגלה קלונו ברבים?

בברכת ההודאה שב"שמונה עשרה" אומרים: "מודים אנחנו לך שאתה הוא... נודה לך"... מהו פשר כפל הלשון "מודים" ו"נודה"?

מה מרוויח אדם כאשר מודה הוא על האמת ומה מפסיד כאשר אינו מודה?

רבי משה חיים מבגדד זצ"ל, אילץ אדם, שהתכוון להשבע לשקר בבית דין, להודות על האמת, כיצד עשה זאת?

מדוע התעקש האדמו"ר רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל לעמוד על רגליו, באסיפת רבנים, אף שיכל לשבת?

כיצד הגיבה אשת הדוכס הגוי כאשר עברה ליד בית הכנסת ושמעה את רבי פנחס מקוריץ זצ"ל, צועק בתפלת מעריב "שומר עמו ישראל לעד"?

בתפלת מעריב "שומר עמו ישראל לעד"?

על שאלות אלו ועוד רבות אחרות, תוכלו למצוא תשובות מעניינות בספר המבוקש **איש לרעהו**

(פרשת וישב: עמודים שמה-שפב) ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות לפרטים: 02-5869073

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

כך מקבלים הנחה בארנונה לאחר המועד האחרון

"לך מגיע הנחה מקל-וחומר!"

- "מהיכי תיתי?"

* * *

נאמר לי שאני יכול לשלם דרכם, אך הם לא יכולים לספק לי בירורים אודות גובה סכום החוב."

בלית ברירה התקשר מנחם לידידו וביקש ממנו לשלם סכום משוער. הידיד סירב ומנחם התחנן שמדובר בהנחה של 70% אותה הוא עלול להפסיד. הידיד הסביר לו שהוא כבר התנסה בתשלום משוער בעבר, ורק הסתבך מכך. "אם תגיד לי סכום מדויק, אני משלם אותו הרגע."

"באין ברירה" מספר מנחם "לקחתי הלוואה ורצתי לחלפן מט"ח אשר מספק בין השאר שירותי תשלומים באמצעות כרטיס אשראי. למזלי הרע ישב שם פקיד שאמר שהוא לא יכול לספק לי את השירות, מכיוון שהוא לא עובד קבוע אלא רק מחליף (תרתי משמע). רצתי לחלפן נוסף, אך משרדו היה סגור.

התקשרתי לידיד נוסף אשר מסר לי את פרטי כרטיס האשראי שלו. פניתו לעירייה וביקשתי לשלם את החוב. כאשר נשאלתי על גובה החוב, נקבתי בסכום משוער. אמרתי במהירות את מספר הכרטיס ופרטיו, ונראה היה שהעניין אוטאוטו מסתדר. כאשר שאלה אותי הפקידה "מה מספר המסלוקה?" זרקתי את המספר של חשבון קודם שהיה בידי, אך ידעתי שבכל חשבון מופיע מספר מסלוקה שונה. "אתה בטוח שזה מספר המסלוקה?" שאלה הפקידה. "אתה בטוח שהסכום אמרת לי תואם למספר המסלוקה?"

לא היה לי מה לענות. הפקידה הורתה לי לפנות לברר תחילה את מספר המסלוקה וגובה הסכום לתשלום. הסברתי לה שאין לי היכן לברר זאת כעת, ואם היא לא תקבל את התשלום אאלץ ביום ראשון לשלם את כל הסכום ללא כל הנחה! הפקידה ניסתה לסייע, אך כעבור כמה דקות של בירורים אמרה לי שמצידה אין מה לעשות בעניין.

התייאשתי. ידעתי שהפסדתי.

* * *

יום ראשון. השנה האזרחית החדשה נכנסה לתוקף. למנחם לא הייתה שום סיבה למהר להתקשר לעירייה. אבל הוא עשה זאת 'על-הבוקר'.

רק הוא ידע מדוע!

"מה גובה החוב שלי?" בירר אצל הפקידה במחלקה המתאימה. הפקידה אמרה לו את הסכום, והוא הבין מיד שהנס מתממש ברגע זה מול עיניו.

הוא שילם את הסכום הנמוך על-אתר וזכה בהנחה!

"אחר כך נודע לי שבעירייה הכול ממוחשב. וברגע שנכנסת שנה לועזית חדשה, המחשב מבטל את ההנחה באופן אוטומטי. איך נשארה ההנחה שלי? זה נס! אך ישנו עוד נס: גם אם המחשב טעה הרי שהפקידה עימה דיברתי הייתה אמורה לתקן את הטעות. היא אמרה לי מפורשות שיש לי הנחה, ולא ניסתה לשנות את זה."

* * *

סליחה, אבל דילגנו על העיקר בסיפור:

ביום חמישי, מיד לאחר שמנחם התייאש הוא הבטיח לתרום סכום לצדקה, אם יתרחש הנס והוא יזכה להנחה ביום ראשון.

מסיים מנחם: "אין זה אלא בזכות הצדקה, שנותנים קצת כסף ומרוויחים הרבה יותר."

נשלח ע"י מ.פ.א.

כל מי שמאזין לאחרונה לשיחותיהם של אנשים שנמנים על שכבה סוציו-אקונומית נמוכה, שומע שוב ושוב את המילה 'ארנונה'. מילת קסם זו מחלצת מכיסי האזרחים, אלפי שקלים בשנה. אלו שמתקשים להתמודד עם התשלום מגישים בקשה להנחה.

כל אחד מבין שלא ניתן להסדיר בשנת 2007 (למנינים) הנחה רטרואקטיבית לשנת 2006. את ההנחה של כל שנה, יש לסדר בתוך אותה שנה. בשבת הנוכחית אנו נכנסים לחודש האחרון של השנה הלוועזית, ולחץ העשייה בהם נתונים מבקשי ההנחות בהתאם...

'מנחם' אפילו לא ידע שעליו להיות לחוץ:

"זכיתי לדור במקום של תורה, שממוקם בתוך עיר חילונית, והעירייה החילונית דשם לא רואה בעין יפה את ריבוי האוכלוסייה החרדית במקום". על אחת כמה וכמה כאשר אחד כזה בא לבקש הנחה בארנונה.

גם כאשר מגיע לתושב הנחה מבחינה חוקית, הם מערימים עליו קשיים ומזלזלים בו רבות. מה שגורם לחלק מהזכאים לוותר על ההנחה, ובכך לחסוך את הטרטורים שנלווים אליהם.

למרות הקושי שבדבר אזר מנחם הרבה כוח וסבלנות ויצא לדרך. מכיוון שהוא מתגורר בדירה שכורה, היה מוטל עליו ראשית כל להעביר את הרישום בעירייה על שמו. כמו כן נדרש ממנו להביא מסמכים ממוסדות ממשלתיים שונים: "כל הזמן שלחו אותי הלוך ושוב, הלוך ושוב - בלי גוזמא! ניהלתי סדרה של טלפונים, משלוח פקסים והמתנות מורטות עצבים בתור".

בסופו של דבר השיג מנחם את האישור להנחה המיוחלת. את התשלום גופא הוא עדיין לא סגר עם העירייה, מכיוון שהמתין לסכום כסף שיכנס אליו. הוא המתין והמתין וראה שכסף לא מגיע. ביום בהיר החליט ללוות כסף ולסדר את החוב שלו בעירייה. הוא התקשר למחלקת הגבייה וביקש לדעת מה גובה החוב שלו. הפקידה נקבה בסכום והוסיפה משפט מלחיץ:

"אדוני; אם אתה לא משלם את הסכום היום מבטלים לך את ההנחה!"

מנחם נדהם והפקידה העבירה לו שהיום זה היום האחרון בו העירייה פתוחה בשנה הלוועזית הנוכחית - וכיוון שכן זה גם היום האחרון לתשלום.

"לא ידעתי שמתחילה שנה לועזית חדשה" מספר מנחם "הייתי רגוע שסוף כל סוף סודרה ההנחה, קיבלתי אישור מהעירייה וחשבתי שזה מסודר עד לסוף החוזה..."

השיחה עם הפקידה התנהלה ביום חמישי. בימי שישי ושבת סגורה מחלקת הגבייה, וביום ראשון מתחילה, כאמור, שנה לועזית חדשה.

מכיוון שאין למנחם כרטיס אשראי, הוא התקשר לידיד וביקש ממנו לשלם עבורו את החשבון בדחיפות. הידיד ביקש לדעת מה הסכום המדויק, אך מנחם לא ידע מה להשיב לו: "מרוב בלבול שכחתי את הסכום שנאמר לי בטלפון בנשימה אחת עם האיום שעלי לשלם את הכסף היום! התקשרתי לעירייה שוב אך לצערי שמעתי הודעה מוקלטת שהמחלקה סגורה. התקשרתי למספר אחר בעירייה שם